

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и член 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со постапувањето на Јавниот обвинител и неговата должност во текот на траењето на истражната постапка, да даде мислење со кое ќе се произнесе за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор поднесени од обвинетите и нивните бранители, на седницата одржана на ден 05.03.2014 година, донесе:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Во кривичните постапки во кои по предлог на јавниот обвинител за определување на мерка притвор, судијата на претходна постапка донел решение со кое определил мерка притвор, Јавниот обвинител има обврска да даде мислење за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители.

Образложение

До Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, судијата на претходна постапка на Основниот суд Скопје I Скопје, поднесе барање III КОК.ПП.бр.33/13 од 27.02.2014 година, со кое иницираше Одделот за казниви дела да донесе правно мислење во врска со постапувањето на Јавниот обвинител и неговата должност во текот на траењето на истражната постапка, да даде мислење со кое ќе се произнесе за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители, со цел судијата на претходна постапка да донесе мериторна одлука.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија закажа и одржа седница на ден 05.03.2014 година, во текот на која по разгледувањето на поднесеното барање од судијата на претходна постапка на Основниот суд Скопје I Скопје и расправањето, донесе правно мислење кое се темели на следните причини:

Согласно член 164 точка 1 од Законот за кривичната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.150/10 и 100/12), притвор може да се определи само под условите предвидени во овој закон. Според точка 2 од истиот член, траењето на притворот мора да биде сведено на најкратко нужно време. Должност е на сите органи што учествуваат во кривичната постапка и на органите што им укажуваат правна помош, да постапуваат со особена итност, ако обвинетиот се наоѓа во притвор. Според став 4 од истиот член, во текот на целата постапка, притворот ќе се укине веднаш штом ќе престанат причините врз основа на кои бил определен.

Според член 166 од истиот закон, притвор во претходна постапка определува судот по писмен и образложен предлог на овластен тужител и само врз основите што ги навел овластениот тужител во предлогот.

Според ова, во кривичните постапки во кои постапувајќи по предлог за определување на мерка притвор доставени од надлежниот јавен обвинител, надлежниот судија на претходна постапка донел решение со кое на обвинетите им определил мерка притвор, Јавниот обвинител во текот на траењето на истражната постапка треба да даде соодветно мислење и да се произнесе по барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители. Ова, од причина што судијата на претходна постапка мора да биде запознат со тоа дали се уште постојат основите по кои мерката притвор е определена во текот на траењето на истражната постапка, имајќи ја притоа предвид законската одредба содржана во член 164 точка 4 од цитираниот закон, во која е предвидено дека во текот на целата постапка притворот ќе се укине веднаш штом ќе престанат причините врз основа на кои бил определен.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, е на мислење дека Јавниот обвинител има обврска да достави соодветно мислење во смисла на тоа дали се уште постојат основите по кои мерката притвор е определена, бидејќи во спротивно без постоење на вакво мислење, судијата на претходна постапка нема ниту основ, ниту услови да донесе мериторна одлука.

Со Законот за кривичната постапка (“Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), во потполност се менува концептот за улогата на Јавниот обвинител во постапката и се воспоставува нов модел кој ги надминува рамките на едноставна замена на судската со обвинителската истрага и прераснува во акцентирана и институционално зајакната улога на јавниот обвинител.

Со новиот концепт содржан во Законот за кривичната постапка, судската истрага практично се прескокнува, но не се заменува со формална обвинителска истрага. Доследното имплементирање на овој концепт и почитување на духот на истиот, подразбира негово интегрално третирање, имајќи ја притоа предвид акцентираната улога на Јавниот обвинител. Меѓутоа, од оваа улога во исто време произлегува и неговата обврска за постојано, активно и ефикасно постапување и комуникација со странката, како и обврската за вистинско и потполно почитување на основните човекови права и слободи загарантирани со Европската конвенција за заштита на човековите слободи и права, која е составен дел на правниот поредок на Република Македонија и непосредно се применува.

Во конкретниот случај се применува гаранцијата содржана во член 5 и тоа точка 4 од Европската конвенција за заштита на човековите слободи и права, според која секој што е лишен од слобода со апсење или притвор, има право да започне постапка со која ќе се утврди законитоста на притворот брзо од страна на суд и ќе се наложи да биде ослободен доколку притворот не е законски.

**ОДДЕЛ ЗА КАЗНИВИ ДЕЛА
НА ВРХОВНИОТ СУД
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**